

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหาร
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดอุบลราชธานี

พรรณธิดา วรรณดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)

สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดอุบลราชธานี
FACTORS RELATED TO FOOD CONSUMPTION BEHAVIOR OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS
IN UBONRATCHATHANI

พรรณธิดา วรรณดี 5237638 PPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ปิยธิดา ศรีเดช, ศ.ค., สุคนธา สิริ, Ph.D.(TROPICAL MEDICINE), ชาญวิทย์ ศรีเดช, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เรื่องการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ทักษะคิดต่อการเลือกบริโภคอาหาร ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลด้านอาหารและปัจจัยด้านสังคม กับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดอุบลราชธานี เก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม 2557 โดยรวบรวมข้อมูลจาก 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 405 คน และส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูอนามัย/ครูผู้รับผิดชอบงาน อย.น้อย ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดอุบลราชธานี ที่กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ จำนวน 8 คน สถิติที่ใช้ คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, One Way ANOVA และสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการบริโภคอาหาร อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09) มีระดับความรู้เรื่องการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย อยู่ในระดับสูง (มากกว่า 12 คะแนน) มีทัศนคติต่อการเลือกบริโภคอาหาร อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90) มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลด้านอาหาร อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73) ปัจจัยด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83) นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา และตำแหน่งในชั้นเรียนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุและจำนวนเงินที่ได้รับมาโรงเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ในด้านความรู้เรื่องการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ทักษะคิดต่อการเลือกบริโภคอาหาร ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลด้านอาหาร ปัจจัยด้านสังคม (พฤติกรรมการบริโภคอาหารของครอบครัว พฤติกรรมการบริโภคอาหารของเพื่อน และการเข้าถึงแหล่งจำหน่ายอาหาร) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ที่ระดับ $p < 0.05$

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ บุคลากรจากหน่วยงานสาธารณสุข ควรปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนช่องทางการถ่ายทอดความรู้เรื่องพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยของวัยรุ่น ให้มีความน่าสนใจ เพื่อจูงใจนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ส่วนสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว และหน่วยงานด้านสาธารณสุข ควรสร้างและปรับเปลี่ยนให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร เน้นหนักวิธีการที่เหมาะสมกับธรรมชาติของวัยรุ่น มีการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันการศึกษาในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน ตลอดจนรณรงค์ประชาสัมพันธ์ประชาชนทั่วไป ได้ทราบข้อมูล รวมถึงการส่งเสริมและให้กำลังใจผู้ประกอบการที่ประพฤติดี ที่ให้ความสำคัญเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารที่นำมาจำหน่าย ที่สำคัญสถาบันการศึกษา ควรพิจารณาคัดเลือกผลิตภัณฑ์อาหารที่จำหน่ายในร้านค้าสวัสดิการ ของโรงเรียน โดยบูรณาการการทำงานของครูอนามัย/ครูผู้รับผิดชอบงาน อย.น้อย ในโรงเรียน กับครูผู้ดูแลการจำหน่ายอาหาร ในร้านค้าสวัสดิการของโรงเรียน ซึ่งช่วงระยะเริ่มต้นอาจดำเนินการโดยลดปริมาณอาหารขายน้ำหวาน/น้ำอัดลม ขนมกรุบกรอบลงเสียก่อน และควรผลักดันให้มีมาตรการในการควบคุมร้านขายอาหาร/แผงลอยในโรงเรียน รวมถึงรอบรั้วโรงเรียนควบคู่กัน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการบริโภคอาหาร / นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

FACTORS RELATED TO FOOD CONSUMPTION BEHAVIOR OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN UBONRATCHATHANI

PANTHIDA WANNALEE 5237638 PPH/M

M.Sc.(PUBLIC HEALTH) PROGRAM IN HEALTH ADMINISTRATION

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PIYATHIDA TRIDECH, Dr.P.H., SUKHONTA SIRI, Ph.D.(TROPICAL MEDICINE), CHANWIT TRIDECH, Ph.D.

ABSTRACT

This study was survey research with the objective of studying the relationship between personal variables, knowledge about food safety, attitude towards food choices, frequency in receiving information about food and social factors with food consumption behaviors of lower secondary school students in Ubonratchathani Province. Data had been collected in August 2557 B.E. The tools for collecting data were divided into 2 parts. Part 1 were 405 sets of questionnaires collected from lower secondary school students in Ubonratchathani. Part 2 were 8 sets of information collected from interviewing studied samples, which included school health teachers/teachers with responsibility for young school FDA in lower secondary school students in Ubonratchathani. Statistics used for data analysis were descriptive statistics, standard deviation, t-test, One Way ANOVA and Pearson's Correlation Coefficient.

The study found that the majority of the study group had food consumption behaviors at a medium level ($\bar{x} = 3.09$), knowledge about food safety was at a high level ($x \geq 12$), attitudes towards food choice was at a medium level ($\bar{x} = 2.90$), frequency in receiving information about food was at a medium level ($\bar{x} = 2.73$) and social factors were at a medium level ($\bar{x} = 2.83$). The study found that the students with different personal variables (sex, level of study and position in the class) had no differences in food consumption behaviors. The study found that personal variables (age and amount of money received for daily allowance) had no relationship with food consumption behaviors. But students' personal variables (knowledge about food safety, attitude towards food choice, frequency in receiving information about food), social factors (family food consumption behaviors, food consumption behaviors of friends and accessibility to food sales) had a relationship to the consumption behaviors of the student at $p < 0.05$.

Research recommendation; public health personnel should readjust campaign strategies and channels in communicating with teenagers about safety in food consumption. The campaign should be more attractive and interesting in order to be able to motivate the target group (the student). Education institutes and public health authorities should collaborate to create and adjust food consumption behaviors of the students in a healthier direction, emphasizing techniques appropriate to the nature of the adolescent group. There should be promotion and support for education institutes to create school activities relating to healthy food consumption behaviors. There should be a public campaign so that the general population has sufficient and adequate information. There should be encouragement and promotion for good entrepreneurs, who emphasize quality and safety of food in schools. More importantly, the education institution should be very selective of food and food products, which are sold in the school's welfare shop. That could be done by the integration of the work of school health teacher responsible for young FDA with the teacher responsible for the school welfare shop. At the beginning, a reduction in junk food, sweet/carbonated drinks and snacks should be done. Additionally, there should also be some measures to monitor and control the food shops and the food stalls, both in and around the schools to be in accordance with healthy food consumption behaviors of the student.

**KEY WORDS: FOOD CONSUMPTION BEHAVIORS /
LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS**